

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

18 11 20 19 р.

м. Київ

№ 1439

Про проведення
експерименту всеукраїнського рівня за темою
«Організаційно-педагогічні умови формування
в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного
та етичного навчання»
на базі закладів загальної середньої освіти України
на листопад 2019 – грудень 2024 років

Відповідно до пунктів 7 і 8 Розділу I, пунктів 5,7–11 Розділу II Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2017 року № 994), ураховуючи листи Управління освіти, науки та молоді Волинської обласної державної адміністрації від 25.09.2019 № 3015/07/2-19, Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації від 15.10.2019 № 6005/0/211-19, Департаменту освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації від 04.09.2019 № 2213/0/161-19/01-23, Управління освіти і науки Житомирської обласної державної адміністрації від 25.09.2019 № 1867-2/3-19, Департаменту освіти і науки Закарпатської обласної державної адміністрації від 25.09.2019 № 01-17/3288, Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації від 10.10.2019 № 3587/03.2-16, Департаменту освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації від 26.09.2019 № 1132/01-11/04, Департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 25.09.2019 № 12-01-08/3289, Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 26.09.2019 № 063-7791, Управління освіти, науки, молоді та спорту Кіровоградської обласної державної адміністрації від 23.10.2019

№ 35-09/3323/0.35, Департаменту освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації від 27.09.2019 № 01/01/04-3981, Департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації від 25.09.2019 № 07-10/1725, Департаменту освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації від 30.09.2019 № 4262/02/01-01.12, Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації від 26.09.2019 № 2601/02/52-02-03, Департаменту освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації від 27.09.2019 № 03.02-12/2346, Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації від 24.09.2019 № 04.1-10/4441, Управління освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації від 25.09.2019 № 02-15/2768-04.13, Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації від 24.09.2019 № 01-28/4377, Департаменту освіти, науки та молоді Херсонської обласної державної адміністрації від 26.09.2019 № 5550-02-13/0/19/323.05, Департаменту освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації від 25.09.2019 № 02/11-03/1480/04-12, Управління освіти і науки Чернівецької обласної державної адміністрації від 12.11.2019 № 01-13/2963, Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації від 25.09.2019 № 05-09/3059, на підставі висновків комісії з питань інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи з проблем виховання, розвитку дітей та учнівської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (протокол від 01 жовтня 2019 року № 53) та з метою перетворення інноваційних технологій у ключовий інструмент системного аналізу та прийняття рішень в освітній управлінській діяльності й практичної реалізації Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р,

НАКАЗУЮ:

1. Розпочати проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання» на базі закладів загальної середньої освіти України на листопад 2019 – грудень 2024 років.

2. Затвердити як такі, що додаються:

1) заявку на проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання» на базі закладів загальної середньої освіти України на листопад 2019 – грудень 2024 років (далі – Заявка);

2) програму проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок ляхом соціально-емоційного та етичного навчання» на базі закладів загальної середньої освіти України на листопад 2019 – грудень 2024 років.

3. Науковим керівникам експерименту всеукраїнського рівня за темою «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок ляхом соціально-емоційного та етичного навчання» на базі закладів загальної середньої освіти України на листопад 2019 – грудень 2024 років (далі – Експеримент) надавати комісії з питань інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи з проблем виховання, розвитку дітей та юнаківської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (далі – комісії) звіти про виконання кожного етапу проведення Експерименту, а звіт про його завершення подати до Міністерства освіти і науки України.

4. Комісії здійснювати експертизу виконання програми кожного етапу проведення Експерименту, а після закінчення проведення Експерименту готувати і подати до Міністерства освіти і науки України висновки про результати проведення Експерименту.

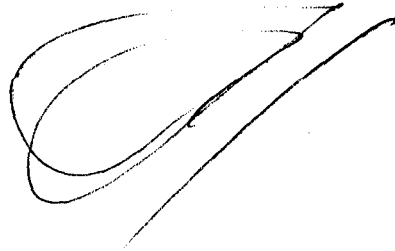
5. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» надавати організаційну та науково-методичну допомогу педагогічним колективам закладів загальної середньої освіти, які є учасниками експерименту і зазначені у Заявці до цього наказу.

6. Управлінню освіти, науки та молоді Волинської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Житомирської обласної державної адміністрації, Управлінню освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Закарпатської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації, Департаменту освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Управлінню освіти, науки, молоді та спорту Кіровоградської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Управлінню освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації, Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти, науки та молоді Херсонської обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Черкаської

обласної державної адміністрації, Департаменту освіти і науки Чернівецької обласної державної адміністрації, Управлінню освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації сприяти педагогічним колективам закладів загальної середньої освіти, які є учасниками Експерименту і зазначені у Заявці до цього наказу, у забезпеченні необхідних умов для організації та проведення Експерименту.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Мандзій Л. С.

Міністр

Ганна НОВОСАД

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти
і науки України

18 11.2019 № 1431

ЗАЯВКА

**на проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою
«Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок
шляхом соціально-емоційного та етичного навчання»
на базі закладів загальної середньої освіти України
на листопад 2019 – грудень 2024 років**

Обґрунтування вибору теми експерименту. За своїм змістом, формами і методами освіта постійно реагує на нові цивілізаційні виклики та суспільні реалії, враховуючи нові тенденції, перспективи розвитку людства, національне буття народу. Особливу роль у цьому процесі відіграють педагогічні інновації, а інколи й революційні зміни у парадигмі освіти. Видатний український педагог Сухомлинський В. О. наголошував на важливості виховання загальнолюдських цінностей: «Виховуй у собі Людину – ось що найголовніше, інженером можна стати за п'ять років, учитись на людину треба все життя».

Виклики, що стоять перед людством і стоятимуть перед майбутніми поколіннями, вимагають співпраці між країнами і людськими спільнотами. Для цього необхідне нове мислення, яке визнає взаємозалежність між людьми і потребу вирішувати проблеми та стимулювати зміни через діалог та співпрацю. Для цього важливим є універсальний етичний підхід, що підтримує базові людські цінності: емпатію, прихильне ставлення один до одного. Нещодавні дослідження підтвердили, що такі цінності можна виховати, якщо освітній процес базуватиметься на педагогічному досвіді та наукових даних. Зазначені якості людини також називають м'якими навичками (soft skills), або навичками 21 століття.

М'які навички називають також універсальними або функціональними компетентностями (competencies), а факт володіння ними – функціональною грамотністю (functional literacy). ЮНЕСКО та Європейська комісія встановили мінімальний рівень такої грамотності, необхідний кожній людині для того, аби «вписатися» в суспільство, не кажучи вже про важливість функціональної грамотності для професійної самореалізації.

Питання взаєморозуміння і партнерства між країнами та спільнотами як пріоритетна проблема розглядається міжнародними структурами і стає дедалі

більш актуальною, перебуваючи в центрі уваги глав держав і урядів. Ці питання та ідеї пронизують матеріали Цілей Сталого розвитку, які були прийняті на Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй у вересні 2015 р. і Цілі Сталого розвитку, адаптовані для України (2015–2030 роки). Ці цінності також рекомендовані у документах Європейського парламенту та Ради Європи. Вони складаються з 24-х рис та чеснот, які визнали пріоритетними понад 50 країн світу: креативність, цікавість, критичне мислення, любов до навчання, мудрість, відвага, наполегливість, чесність, енергійність, любов, доброта, соціальний і емоційний інтелект, співпраця, справедливість, лідерство, вміння пробачати, скромність, розсудливість, самоконтроль, поцінування краси, вдячність, оптимізм, гумор і віра.

Фахівці Світового банку дійшли висновку, що українські роботодавці мають потребу в додатковому розвитку когнітивних та соціально-емоційних навичках своїх працівників. У світовому педагогічному дискурсі вже кілька десятиліть успішно впроваджується технологія «емоційної грамотності» Деніела Ґоулмена, доктора філософії, засновника теорії емоційного інтелекту, члена ради директорів інституту «Розум і життя», відповідно до якої діти вчаться розрізняти власні емоції, давати собі з ними раду та співпереживати іншим. Такий підхід носить назву «соціально-емоційне навчання». Університет Еморі (США) та його Центр споглядальної науки й етики на основі співчуття (Center for Contemplative Science and Compassion-Based Ethics) втілили цей підхід у програмі соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН). Ця програма спрямована на навчання дитини порозумінню, співпереживанню та усвідомленню того, що для всіх людей спільним домом є планета Земля.

Програма від початку розроблялася для міжнародного використання, тому не містить нічого, щоб могло конфліктувати з історичним, культурним чи релігійним контекстом різних країн. До того ж вона відкрита для змін відповідно до національних особливостей системи освіти країни подальшого її використання. Програма базується на найсучасніших освітніх практиках та результатах досліджень і прагне принести максимальну користь учнівству, освітянській спільноті та закладам освіти. Програмі притаманні такі інноваційні особливості, які недостатньо представлені в інших освітніх програмах:

- зосередження уваги на вихованні основних людських цінностей: співчуття, доброти та емоційного інтелекту не через сліпе прийняття чи доручення, а через критичне мислення, особисте дослідження та відкриття;
- використання методів тренінгу уваги – технологія соціально-емоційного і етичного навчання включає уроки концентрації уваги та розвитку її як

постійної і важливої якості;

- включення «системного мислення» на всіх рівнях освіти – учнівство навчається розуміти та орієнтуватися на власний емоційний стан, конструктивно взаємодіяти з іншими й орієнтуватися на більш широкі соціальні системи, у яких ми всі існуємо, навчаючись системному мисленню та досліджуючи взаємозалежність;
- підхід стійкого сприйняття травми – на нервову систему учнівства постійно впливають стрес, а також прямі та непрямі загрози їхньому самопочуттю, технологія соціально-емоційного і етичного навчання безпосередньо вчить учнівство, як регулювати своє тіло та рівень стресу для оптимального самопочуття; такі знання та вміння можуть бути корисними для всього учнівства, незалежно від того, зазнали вони травми чи ні, а надто – для дітей із родин внутрішньо переміщених осіб або які проживають у зоні конфлікту;
- конструктивістська педагогіка, орієнтована на учнівство – останнім надаються інструменти для вивчення власного життя, вчителі та вчительки виконують роль фасилітаторів/-ок, а не єдиними авторитетами того, що є правдою, тож навчання веде до особистого розуміння, яке потім може поглибитися у втілене розуміння, а етичні цінності не прописані вчителем чи вчителькою, програмою чи школою, але виходять із рефлексії та критичного мислення.

Результати досліджень Університету Еморі стали основою для впровадження СЕЕН в освітні системи більш як 20 країн світу (зокрема у США, Канаді, Бразилії, Великій Британії та Північній Ірландії, Німеччині, Швеції, Швейцарії, Італії, Словенії, Австралії, Індії), і це доводить, що СЕЕН є відповіддю на глобальні проблеми. Спеціально проведені дослідження щодо використання соціально-емоційного та етичного навчання засвідчили, що використання програми в закладі освіти уможливорює підвищення успішності навчання мінімум на 11% та знижує випадки цькування дітей мінімум на 10%. Останнє дослідження успішності програми, яке здійснювалося серед 270 000 учениць і учнів в усьому світі, засвідчило, що діти на 10% більше йдуть з бажанням до школи. Між Університетом Еморі (США) та громадською організацією «ЕдКемп Україна», що є ініціатором експерименту всеукраїнського рівня (далі – Експерименту), підписано меморандум про співпрацю (від 07.07.2019), відповідно до якого отримані права на переклад усіх матеріалів запропонованої технології соціально-емоційного навчання українською мовою, передбачено спільну науково-консультаційну та тренінгову діяльність.

Напрацювання досвіду впровадження соціально-емоційного та етичного навчання, апробація запропонованої Університетом Еморі програми, методів і форм навчання з урахуванням кращого світового й українського досвіду є важливою науково-педагогічною проблемою, чим і зумовлений вибір теми експерименту всеукраїнського рівня «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання».

Мета експерименту – експериментально перевірити педагогічні умови формування м'яких навичок в учнівства як складової соціальної компетентності шляхом використання технології соціально-емоційного та етичного навчання.

Об'єкт експерименту – процес формування м'яких навичок в учнівства молодшої, базової і старшої школи у системі закладів загальної середньої освіти.

Предмет експерименту – педагогічні умови (зміст, форми, методи та засоби) реалізації технології соціально-емоційного і етичного навчання.

Гіпотеза експерименту полягає в припущенні, що створення педагогічних умов для реалізації технології соціально-емоційного та етичного навчання сприятиме формуванню в учнівства початкової, базової і старшої школи м'яких навичок.

Завдання експерименту:

- 1) здійснити аналіз філософської, психологічної і педагогічної літератури з питань формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання, вивчити та узагальнити педагогічний досвід університету Еморі (США); на цій основі уточнити сутність поняття «м'які навички»;
- 2) розробити діагностичну процедуру виявлення сформованості в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання (критерії, показники, рівні);
- 3) підвищити професійний рівень педагогів з формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання;
- 4) розробити та експериментально апробувати шляхи впровадження технології соціально-емоційного та етичного навчання для закладів загальної середньої освіти з урахуванням засад, регіональних особливостей функціонування закладу освіти, вікових та індивідуальних

можливостей учнівства, інших актуальних соціальних викликів;

- 5) розробити методичні рекомендації щодо формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання й адаптації їх до українських реалій;
- 6) розробити науково-методичне забезпечення процесу формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання, підготувати навчально-методичний посібник «Формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання учнів закладів загальної середньої освіти України».

Теоретико-методологічну основу експерименту становлять:

Конституція України; Конвенція про права дитини (ратифікована Постановою ВР від 27.02.91 № 789-XII); закони України: «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII), «Про охорону дитинства» (від 26.04.2001 № 2402-III), «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» (від 18.03.2004 № 1629-IV), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (від 08.09.2011 № 3715-VI); Концепція Нової української школи (2016), Глобальна програма дій з освіти в інтересах сталого розвитку (ЮНЕСКО, 2014), Дослідження Світового банку «Навички для сучасної України» (листопад 2015 р), Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2021р.», Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» (Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017), освітня програма «Соціальне, емоційне та етичне навчання (SEE Learning, 2019)», розроблена в Університеті Еморі для міжнародного використання, національне дослідження «Навчати і навчатися: як і куди зростати українському вчителю» (2018), здійснене спільно Міністерством освіти і науки України та ГО «ЕдКемп Україна», а також:

теорії та концепції самоцінності й морально-духовної позиції особистості (Г. Ващенко, Г. Сковорода, П. Юркевич, А. Маслоу, К. Роджерс), наукові ідеї щодо закономірностей виховання особистості (І. Бех, К. Журба, Е. Помиткін);

результати фундаментальних й прикладних наукових досліджень освітніх систем закладів загальної середньої освіти (В. Беспалько, І. Бех, В. Биков, Н. Бібік, С. Кириленко, В. Кремень, О. Локшина, О. Ляшенко, О. Мариновська, І. Підласий, О. Савченко, С. Сисоева, В. Сухомлинський О. Сухомлинська та ін.);

вікової і педагогічної психології (І. Бех, П. Блозва, С. Грабовський, О. Драговоз, В. Клименко, О. Кокун, Г. Костюк, В. Локшин, С. Максименко, В. Москаленко, Ю. Швалб та ін.);

теорії і практики соціально-емоційного та етичного навчання (Д. Гоулмен доктор філософії, автор емоційного інтелекту, соціального інтелекту; М. Грінберг, доктор наук, професор людського розвитку та сімейних досліджень Університет Пенна; Т. Джінпа, к.еон.н., голова Інституту розуму і життя та автор роботи «Безстрашне серце: як сміливість бути співчутливим може трансформувати наше життя»; Л. Лантієрі, М.А., старша радниця програми, Співробітництво з питань академічного, соціального та емоційного навчання (CASEL), асистент-доцентка кафедри викладачів, Колумбійський університет та авторка програми «Емоційний інтелект»; Е. Міллер-Керес, MSW, LCSW, виконавча директорка та співзасновниця Інституту травми, авторка проєкту «Стійкість до травми»; Р. Рузер, професор людського розвитку та сімейних досліджень, Університет Пенна; К. Шонерт-Рейхл, професор, педагогічний факультет Університету Британської Колумбії).

Науково-педагогічні принципи Експерименту узгоджуються із загальними педагогічними принципами гуманізації та демократизації, цілісності та системності, наступності й неперервності, інтеграції науки і практики, інноваційності.

Специфіку Експерименту розкривають **принципи**:

гуманістичний, що полягає у визнанні людини найвищою цінністю, розумінні дитини, доброзичливому ставленні до неї, довірі, прийнятті дитини такою, якою вона є, зміні її поведінки через позитив;

індивідуальний – утверджує унікальність і неповторність кожної дитини, визначає її інтереси, потреби в житті;

регіоналізації – зумовлює варіативність інноваційного розвитку закладу освіти з урахуванням регіональних особливостей, що розширює простір можливостей творчої самореалізації особистості педагогічної спільноти;

добровільності – виступає необхідною умовою ефективності втілення ідеї в практику роботи педагогічних колективів школи, що характеризується високим рівнем розвитку організаційної і корпоративної культури;

партнерства – реалізує ідею педагогічного співробітництва суб'єктів освітньої діяльності задля розроблення та практичної реалізації оригінальної авторської педагогічної системи закладу освіти; морально відповідального вибору – забезпечує розширення можливостей свободи у виборі шляхів втілення відповідної технології з реалізації Експерименту;

технологізації – передбачає дотримання чіткої послідовності етапів реалізації технології, що гарантує досягнення передбачуваного результату; персоналізації – обґрунтовує індивідуальний рівень виконавської майстерності педагога щодо впровадження інновацій у практику;

альтруїзму – виявляється у безкорисливій любові й турботі про іншу людину;

неперервності – характеризує процес навчання як такий, що триває протягом усього життя людини;

цілісності – зусилля усіх суб'єктів навчання консолідуються в одну систему;

недискримінації – тобто навчання дітей з урахуванням їх індивідуальних ознак, захищених Конституцією України та Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»¹ (раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками);

педагогічної компетентності – доцільне використання педагогічних форм, методів, добору змісту, педагогічній тактовності;

діагностичності – обов'язкове визначення й оцінювання результатів, установлення ефективності Експерименту, відповідності його потребам та запитам суб'єктів освітнього процесу.

Для вирішення завдань Експерименту використовуватимуться такі **методи**:

теоретичні (аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення, абстрагування, класифікація) – моделювання, порівняльний і системний аналіз задля обґрунтування педагогічних умов, визначення критеріїв, показників оцінювання результативності функціонування організаційного і ресурсного компоненту у створенні позитивного середовища закладу загальної середньої освіти;

емпіричні (вивчення наукових джерел; опитування, тести, спостереження, аналіз уроків та позаурочної діяльності вчительства; самооцінка; метод експертної оцінки), педагогічний експеримент для перевірки гіпотези дослідження.

У процесі науково-дослідної роботи планується застосовувати комплекс **методів дослідження**: *теоретичних* – вивчення, аналіз та узагальнення

¹ Перелік наведений відповідно до ст. 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

філософської, соціологічної, педагогічної і психологічної літератури з проблеми дослідження з метою визначення теоретичних основ обраної теми, вироблення наукових підходів до визначення сутності й змісту основних понять, розробки і обґрунтування педагогічних умов формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання; систематизація та класифікація емпіричної інформації; методи порівняльного аналізу, інтерпретації та узагальнення фактів; моделювання; *емпіричних* – вивчення, аналіз й узагальнення методичних матеріалів з формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання учнів в закладах загальної середньої освіти України; констатувальний, формувальний та контрольний етапи педагогічного експерименту; *статистичних* – методи математичної статистики і обробки результатів дослідження; *моніторинг* упровадження результатів експериментальної роботи.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що у практику закладів загальної середньої освіти буде *впроваджено технологію формування м'яких навичок*, ґрунтовану на соціально-емоційному й етичному навчанні та адаптовану до української системи загальної середньої освіти; за результатами буде *укладено навчально-методичний посібник «Формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання учнів закладів загальної середньої освіти України»*; *вчительство, адміністрація закладів освіти підвищать педагогічну кваліфікацію* та матимуть можливість осмислити сучасні освітні виклики на засадах соціально-емоційного та етичного навчання.

База дослідження:

Комунальний заклад «Луцька гімназія № 21 імені Михайла Кравчука Луцької міської ради Волинської області» (директор – Ковальчук Олег Олександрович, (0332)715338, gymnasia21.lutsk@gmail.com),

Комунальний заклад освіти Солонянське Навчально-виховне об'єднання «Солонянська середня загальноосвітня школа №1 I-III ступенів - Центр позашкільної освіти» (опорний заклад) Солонянської селищної ради Дніпропетровської області (директор – Сергієнко Володимир Григорович, (05669)21494, (05669)21758, opornashkola@gmail.com; pksoLnvo@gmail.com),

Комунальний заклад «Маріупольська загальноосвітня школа I-III ступенів № 56 Маріупольської міської ради Донецької області (директорка – Філь Світлана Іванівна, (0629)221122, marschool56@ukr.net),

Бердичівський міський ліцей № 15 Житомирської області (директорка – Івасюк Ванда Генрихівна, (04143)21088, c3w15berd@ukr.net),

Навчально-реабілітаційний центр Хустської районної державної адміністрації Закарпатської області (директорка – Альбрехт Мар'яна Степанівна, (03142)51894),

Мелітопольська загальноосвітня школа I–III ступенів № 8 Мелітопольської міської ради Запорізької області (директорка – Заменягре Олена Михайлівна, 0619437805, osvita@znz8.org),

Коломийський ліцей № 9 Коломийської міської ради Івано-Франківської області (директорка – Пасічна Ганна Миколаївна, (03433)23648, pmlitsey2010@gmail.com; direktor@pml.if.ua),

Приватна школа «Happy Nest School» м. Вишневе Київської області (директорка – Діб Ярослава Леонідівна 067-402-44-77, shneverainbowschool@gmail.com),

Хмельівське навчально-виховне об'єднання Маловисківської районної ради Кіровоградської області (директорка – Тутаєва Майя Олексіївна, (05258)38436, xmelevoe1@ukr.net),

Навчально-виховний комплекс «Олександрійський колегіум – спеціалізована школа» Олександрійської міської ради (директор – Авраменко Олександр Миколайович, (05235)7-70-75, nvk_ok@ukr.net),

Комунальний заклад «Валуйська загальноосвітня школа I–III ступенів № 2 Станично-Луганського району Луганської області (директорка – Швандарева Людмила Іванівна, (06472)21848, shkola2valuyskaya@i.ua),

Ліцей № 4 імені Лесі Українки Дрогобицької міської ради Львівської області (директорка – Мала Світлана Василівна, (098)5845432, drogobych.voschool4@ukr.net),

Миколаївська загальноосвітня школа I–III ступенів № 29 Миколаївської міської ради Миколаївської області (директорка – Грицюк Лариса Анатоліївна, (0512)645953, schoo.29nik@gmail.com),

Миколаївська загальноосвітня школа I–III ступенів № 31 Миколаївської міської ради Миколаївської області (директорка – Архіпова Аліна Євгеніївна, (0512)249002, nikzzso31@gmail.com),

Загальноосвітня школа I–III ступенів № 6 м. Білгорода-Дністровського Одеської області (директор – Дімов Юрій Миколайович, (04849)22169),

Опорний заклад «Ялосовецький заклад загальної середньої освіти I–III ступенів Хорольської районної ради Полтавської області (директорка – Жеденко Лариса Антонівна, (05362)96340),

Опорний навчальний заклад «Трудолюбівський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів Миргородської районної ради Полтавської області (директор – Кульченко Віктор Миколайович, (05355)33631),

Комунальна установа Сумська спеціалізована школа I–III ступенів № 2 ім. Д. Косаренка м. Суми, Сумської області (директор – Токаренко Олег Михайлович, (0542)224504, ssh_2_sumy@ukr.net),

Тернопільська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 14 ім. Б. Лепкого, (директорка – Добровольська Оксана Михайлівна, (0352) 243 426, admin_school14@ukr.net),

Комунальний заклад «Люботинська спеціалізована школа-інтернат І–ІІІ ступенів «Дивосвіт» Харківської обласної ради (директорка – Волчкова Світлана Іванівна, (057) 741-10-35; 741-01-37; 741-00-27; 741-10-37, mkab.lyubotin@internatkh.org.ua),

Херсонський академічний ліцей імені О. В. Мішукова Херсонської міської ради при Херсонському державному університеті (директорка – Бібік Галина Володимирівна, (0552) 32-67-76, academlyceum@ukr.net),

Чулаківський заклад повної загальної середньої освіти Чулаківської сільської ради Голопристанського району Херсонської області (директор – Кардавар Микола Федорович, (05539)4-36-15, chzosh@i.ua),

Березняківська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів Смілянської районної ради Черкаської області (директорка – Гнатенко Валентина Аврамівна, 97-5-67, bereznyaku@ukr.net),

Чернівецька спеціалізована школа І–ІІІ ступенів фізико-математичного профілю № 6 Чернівецької міської ради (директор – Дем'янчук Віктор Никифорович, 0372242638, 0372242522),

Гімназія № 31 гуманітарно-естетичного профілю (директорка – Овчаренко Вікторія Станіславівна, (04622)33577, znz31@os.chernigiv-rada.gov.ua),

СЗНЗ І–ІІ ступенів «Ліко-школа» (директорка – Кухаревська Олена Володимирівна, (0444) 92-31-22),

Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти,

Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет»,

Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»,

Науково-методичний центр управління освіти, молоді та спорту Олександрійської міської ради Кіровоградської області,

Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»,

Комунальний заклад вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,

Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,

Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти»,

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Етапи проведення експерименту (листопад 2019 – грудень 2024 років)

I (організаційно-підготовчий) етап (листопад 2019 р. – жовтень 2020 р.):

провести педагогічні ради, методичні й наукові заходи для педагогічних спільнот закладів загальної середньої освіти з питань реалізації Експерименту;

визначити критерії і показники готовності педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти до участі в Експерименті, розробити діагностичний інструментарій і провести відповідне діагностування, створити глосарій;

створити робочі групи в педагогічних колективах закладів освіти, які братимуть безпосередню участь у здійсненні Експерименту за результатами діагностування їхньої готовності до участі в ньому;

налагодити співробітництво педагогічних колективів – учасників Експерименту з науковими установами, які надаватимуть науково-методичну допомогу в здійсненні Експерименту;

адаптувати наявні програми й матеріали тренінгів та здійснити підготовку педагогічних колективів закладів освіти до реалізації Експерименту;

проаналізувати науково-педагогічну, психологічну й психолого-педагогічну літературу відповідного напрямку, ознайомити учасників і учасниць Експерименту з наявною програмою соціально-емоційного та етичного навчання;

підбити підсумки першого (підготовчого) етапу Експерименту.

II (концептуально-діагностичний) етап (листопад 2020 р. – жовтень 2021 р.):

визначити та обґрунтувати педагогічні умови реалізації Експерименту в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти;

уточнити та адаптувати критерії, показники, рівні ефективності моделювання розвитку позитивного середовища та дібрати відповідний діагностичний інструментарій.

розробити та обґрунтувати моделі з реалізації Експерименту в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти;

адаптувати розроблену процедуру оцінювання результатів освітньої діяльності закладів освіти – учасників Експерименту та перспектив його розвитку відповідно до мети Експерименту;

удосконалити методику моніторингового впровадження: критерії, показники оцінювання результативності функціонування організаційного

і ресурсного компонентів у створенні позитивного середовища закладу загальної середньої освіти під час реалізації Експерименту;
 підбити підсумки другого (концептуально-діагностичного) етапу Експерименту.

III (формувальний) етап (листопад 2021 р. – жовтень 2024 р.):

експериментально апробувати програму формування м'яких навичок на основі соціально-емоційного та етичного навчання школами – учасницями Експерименту, подати навчальні програми та методичні матеріали для схвалення МОН;

провести діагностування результативності функціонування організаційного і ресурсного компоненту у створенні позитивного середовища закладу загальної середньої освіти;

оприлюднити результати експериментальної апробації у наукових виданнях, презентувати їх у засобах масової інформації, на сайті закладів освіти – учасників Експерименту;

провести науково-практичні заходи для поширення досвіду педагогічних колективів з реалізації Експерименту; на базі закладів загальної середньої освіти – учасників Експерименту;

підбити підсумки третього (формувального) етапу Експерименту.

IV (узагальнювальний) етап (листопад – грудень 2024 р.):

провести оцінювання (експертну оцінку) результативності реалізації Експерименту в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти учасників Експерименту;

поширити інформацію про результати впровадження результатів всеукраїнського Експерименту у фахових виданнях, засобах масової інформації, інтернет-ресурсах тощо;

підготувати рукопис навчально-методичного посібника «Формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання учнів закладів загальної середньої освіти України»;

провести підсумкову науково-практичну конференцію «Український досвід впровадження соціально-емоційного та етичного навчання»;

підбити підсумки реалізації Експерименту.

Фінансування інноваційної освітньої діяльності

Відповідно до пунктів 1 і 2 Розділу IV Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522, зареєстрованого в

Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2017 року № 994).

Фінансування інноваційної освітньої діяльності здійснюється юридичними та фізичними особами, а також інших джерел, не заборонених законодавством України.

Організаційно-кадрове забезпечення Експерименту

Наукові керівники:

Бех Іван Дмитрович, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту проблем виховання НАПН України, доктор психологічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Журба Катерина Олександрівна, провідний науковий співробітник Лабораторії громадянського та морального виховання Інституту проблем виховання НАПН України, докторка педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Наукові консультанти:

Гриневич Лілія Михайлівна, провідна експертка з політики у сферах освіти та науки, проректор з науково-педагогічної та міжнародної діяльності Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидатка педагогічних наук;

Елькін Олександр Борисович, голова Ради ГО «ЕдКемп Україна», радник Міністра освіти і науки України, кандидат технічних наук, експерт із соціально-емоційного та етичного навчання, увійшов до рейтингу ТОП 100 найвпливовіших українців за напрямом «Освіта» (ФОКУС, 2018);

Кириленко Світлана Володимирівна, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», кандидатка педагогічних наук;

Марущенко Олег Анатолійович, доцент кафедри філософії, провідний соціолог Навчально-наукового інституту якості освіти Харківського національного медичного університету, координатор антидискримінаційної програми ГО «ЕдКемп Україна», кандидат соціологічних наук, експерт з соціально-емоційного і етичного навчання;

Масалітіна Олена Анатоліївна, віце-голова Ради ГО «ЕдКемп Україна», радниця Міністра освіти і науки України, кандидатка філологічних наук, доцентка, експертка з соціально-емоційного та етичного навчання;

Овчарук Оксана Василівна, завідувачка відділом компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів

навчання НАПН, кандидатка педагогічних наук, старший науковий співробітник, координаторка проєкту «Захист національних меншин в Україні» Ради Європи;

Ройз Світлана Анатоліївна, дитячий і сімейний психолог, супервізорка; експертка з процесуальної, позитивної терапії, травматерапії, терапії залежностей, нейропсихології, кінезіології та особистісного лідерства; консультантка телеканалу «Плюс-Плюс», авторка книг з дитячої і сімейної психології та освітніх проєктів для батьків, педагогів і психологів, переможниця премії «Жінка Року 2018» (психологія), увійшла до рейтингу ТОП 100 впливових жінок України (НВ).

Фюрст Якоб Конрад, консультант з педагогіки миру GIZ Civil Peace Service Ukraine (Громадська служба миру – GIZ Україна);

Координатори:

Бойко Світлана Миколаївна, завідувач сектору організаційної культури та етики педагогічних працівників відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», кандидатка філософських наук;

Дрожжина Тетяна Володимирівна, експертка антидискримінаційної програми ГО «ЕдКемп Україна», кандидатка педагогічних наук.

Відповідальні виконавці:

Ковальчук Олег Олександрович – директор Комунального закладу «Луцька гімназія № 21 імені Михайла Кравчука Луцької міської ради Волинської області»,

Сергієнко Володимир Григорович – директор Комунального закладу освіти Солонянське Навчально-виховне об'єднання "Солонянська середня загальноосвітня школа №1 I–III ступенів - Центр позашкільної освіти" (опорний заклад) Солонянської селищної ради Дніпропетровської області,

Філь Світлана Іванівна Комунальний заклад «Маріупольська загальноосвітня школа I–III ступенів № 56 Маріупольської міської ради Донецької області,

Івасюк Ванда Генрихівна – директорка Бердичівського міського ліцею № 15 Житомирської області,

Альбрехт Мар'яна Степанівна – директорка Навчально-реабілітаційного центру Хустської районної державної адміністрації Закарпатської області,

Замеягре Олена Михайлівна – директорка Мелітопольської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 8 Мелітопольської міської ради Запорізької області,

Пасічна Ганна Миколаївна – директорка Коломийського ліцею № 9 Коломийської міської ради Івано-Франківської області,

Діб Ярослава Леонідівна – директорка приватної школи «Happy Nest School» м. Вишневе Київської області,

Кухаревська Олена Володимирівна – директорка СЗНЗ I–II ступенів «Ліко-школа» м. Києва,

Тутаєва Майя Олексіївна – директорка Хмельівського навчально-виховного об'єднання Маловисківської районної ради Кіровоградської області,

Коваленко Сергій Петрович – директор Навчально-виховного комплексу «Олександрійський колегіум – спеціалізована школа» Олександрійської міської ради,

Швандарева Людмила Іванівна – директорка Комунального закладу «Валуйська загальноосвітня школа I–III ступенів № 2 Станично-Луганського району Луганської області,

Мала Світлана Василівна – директорка ліцею № 4 імені Лесі Українки Дрогобицької міської ради Львівської області,

Грицюк Лариса Анатоліївна – директорка Миколаївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 29 Миколаївської міської ради Миколаївської області,

Архіпова Аліна Євгеніївна – директорка Миколаївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 31 Миколаївської міської ради Миколаївської області,

Дімов Юрій Миколайович – директор загальноосвітньої школи I–III ступенів № 6 м. Білгорода-Дністровського Одеської області,

Жеденко Лариса Антонівна – директорка опорного закладу «Ялосовецький заклад загальної середньої освіти I–III ступенів Хорольської районної ради Полтавської області,

Кульченко Віктор Миколайович – директор опорного навчального закладу «Трудолюбівський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів Миргородської районної ради Полтавської області,

Токаренко Олег Михайлович – директор комунальної установи Сумська спеціалізована школа I–III ступенів № 2 ім. Д. Косаренка м. Суми, Сумської області,

Добровольська Оксана Михайлівна – директорка Тернопільської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 14 ім. Б. Лепкого,

Волчкова Світлана Іванівна – директорка комунального закладу «Люботинська спеціалізована школа-інтернат I–III ступенів «Дивосвіт» Харківської обласної ради,

Бібік Галина Володимирівна – директорка Херсонського академічного ліцею імені О. В. Мішукова Херсонської міської ради при Херсонському державному університеті,

Кардавар Микола Федорович – директор Чулаківського закладу повної загальної середньої освіти Чулаківської сільської ради Голопристанського району Херсонської області,

Гнатенко Валентина Аврамівна – директорка Березняківської загальноосвітньої школи I–III ступенів Смілянської районної ради Черкаської області,

Дем'янчук Віктор Никифорович – директор Чернівецької спеціалізованої школи I–III ступенів фізико-математичного профілю № 6 Чернівецької міської ради,

Овчаренко Вікторія Станіславівна – директорка гімназії № 31 гуманітарно-естетичного профілю.

Очікувані результати:

- 1) здійснено аналіз філософської, психологічної і педагогічної літератури з питань формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання, вивчити та узагальнити педагогічний досвід університету Еморі (США); на цій основі уточнити сутність поняття “мякі навички”;
- 2) розроблено діагностичну процедуру виявлення сформованості в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання (критерії, показники, рівні);
- 3) підвищено професійний рівень педагогів з формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання;
- 4) розроблено та експериментально апробовано шляхи впровадження технології соціально-емоційного та етичного навчання для закладів загальної середньої освіти з урахуванням засад, регіональних особливостей функціонування закладу освіти, вікових та індивідуальних можливостей учнівства, інших актуальних соціальних викликів;
- 5) розроблено методичні рекомендації щодо формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання та адаптації їх до українських реалій;
- 6) розроблено науково-методичне забезпечення процесу формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання підготувати

навчально-методичного посібника «Формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання учнів закладів загальної середньої освіти України».

Наукові керівники:

дійсний член Національної академії педагогічних наук України,
директор Інституту проблем виховання НАПН України,
доктор психологічних наук, професор

І. Д. Бех

головний науковий співробітник
Лабораторії громадянського
та морального виховання Інституту проблем
виховання НАПН України,
докторка педагогічних наук,
старший науковий співробітник

К. О. Журба

Координатори:

завідувач сектору організаційної культури
та етики педагогічних працівників
відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»,
кандидатка філософських наук

С. М. Бойко

експертка антидискримінаційної
програми ГО «ЕдКемп Україна»,
кандидатка педагогічних наук

Т. В. Дрожжина

Підпис

Бойко С.М. завідувач сектору організаційної культури
та етики педагогічних працівників
відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»,
кандидатка філософських наук

Г. В. Косар

Начальник відділу кадрів
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти
і науки України

18 // 2019 № 1431

ПРОГРАМА

проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою:
«Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом
соціально-емоційного та етичного навчання»
на базі закладів загальної середньої освіти України
на листопад 2019 – грудень 2024 років

№	Зміст роботи	Строк виконання	Очікувані результати
I (організаційно-підготовчий) етап (жовтень 2019 р. – жовтень 2020 р.)			
1.	Проаналізувати філософську, педагогічну, психологічну літературу і наявну програму соціально-емоційного і етичного навчання з метою створення актуального організаційно-педагогічного забезпечення.	Протягом I етапу	Підготувати банк даних нормативно-правових документів та використовуваних матеріалів з проблеми експерименту всеукраїнського рівня (далі – Експерименту).
2.	Вивчення готовності вчителів до здійснення експериментальної діяльності	Жовтень 2019	Визначення рівня психологічної готовності вчителів до інноваційної діяльності

3.	Вибір потрібної кількості експериментальних об'єктів, визначення функціональних обов'язків учасників експерименту з метою вирішення завдань. Створення робочих груп в педагогічних колективах закладів освіти, які братимуть безпосередню участь у здійсненні Експерименту всеукраїнського рівня за результатами діагностування їхньої готовності до участі в ньому.	Жовтень 2019 р.	Підготовка термінологічного глосарію і робочих матеріалів щодо Експерименту. Забезпечення ефективності реалізації Експерименту.
4.	Адаптувати критерії і показники готовності педагогічних колективів закладів освіти з проблеми до участі в проекті, адаптувати діагностичний інструментарій і провести відповідне діагностування, створити глосарій.	Листопад – грудень 2019р.	Адаптувати базу діагностичного інструментарію і підготувати аналітичну довідку відповідно до проведеного діагностування. Внесення змін до роботи психологічних служб закладів освіти-учасників експерименту.
5.	Налагодити співробітництво педагогічних колективів – учасників проекту з ГО «EdcampUkraine», науковими установами, які надаватимуть науково-методичну допомогу в реалізації всеукраїнського Експерименту.	Жовтень – листопад 2019 р.	Укладання угод про співробітництво. Організація методичного супроводу щодо підвищення професійної компетентності педагогічної спільноти.
6.	Провести педагогічні ради, методичні й наукові заходи для педагогічних працівників закладів освіти з проблеми реалізації Експерименту.	Листопад – грудень 2019 р.	Планування методичних заходів відповідно до завдань всеукраїнського Експерименту.
7.	Адаптувати програми й матеріали тренінгів та здійснити підготовку педагогічних колективів закладів освіти до реалізації Експерименту.	Листопад 2019 р. – травень 2020 р.	Адаптувати програми, провести тренінги з підготовки педагогічних колективів закладів освіти до реалізації Експерименту.

8.	Підбиття підсумків I (організаційно-підготовчого) етапу Експерименту.	Жовтень 2020 р.	Звіт про завершення I (організаційно-підготовчого) етапу Експерименту.
II (концептуально-діагностичний) етап (листопад 2020 р. – жовтень 2021 року)			
1.	Розробка концептуальних засад за темою дослідження	Листопад – грудень 2020 р.	Наукове обґрунтування проблеми формування м'яких навичок в учнівства шляхом використання технології соціально-емоційного та етичного навчання в закладах освіти
2.	Уточнити та адаптувати критерії, показники, рівні ефективності моделювання розвитку емпатійного середовища та дібрати відповідний діагностичний інструментарій.	Листопад – грудень 2020 р.	Підготовка діагностувального інструментарію Експерименту.
3.	Розробити та обґрунтувати моделі емпатійного середовища в освітньому процесі закладів освіти.	Листопад – грудень 2020 р.	Аналітичні висновки щодо ефективності моделей емпатійного середовища в освітньому процесі закладів освіти;
4.	Розробити процедуру оцінювання результатів освітньої діяльності закладів освіти-учасників експерименту та перспектив його розвитку відповідно до реалізованої Експерименту.	Листопад 2020 р. – лютий 2021 р.	Відпрацювання алгоритмізації оцінювання результатів освітньої діяльності закладів освіти-учасників Експерименту та методи прогнозування за моделями експертних переваг.
5.	Удосконалити методику моніторингового впровадження: критерії, показники оцінювання результативності функціонування організаційного	Лютий – травень 2021 р.	Адаптування системи дослідження рівня ефективності реалізації Експерименту в освітньому процесі закладів освіти.

	і ресурсного компоненту в створенні емпатійного середовища закладу освіти під час реалізації Експерименту.		
6.	Визначити та обґрунтувати організаційно-педагогічні умови з реалізації програми Експерименту освітньому процесі закладів освіти.	Жовтень 2021 р.	Обґрунтування адаптації організаційно-педагогічних умов з реалізації Експерименту в освітньому процесі закладів освіти.
7.	Підбиття підсумків II (концептуально-діагностичного) етапу Експерименту.	Жовтень 2021 р.	Звіт про завершення II (концептуально-діагностичного) етапу Експерименту.
III (формульний) етап (листопад 2021 р. – жовтень 2024 р.)			
1.	Експериментальне впровадження програми соціально-емоційного і етичного навчання школами-учасницями освітнього Експерименту.	Протягом формульного етапу	Організація педагогічного процесу з використання технологій соціально-емоційного і етичного навчання в освітньому процесі освіти. положень.
2.	Провести діагностування результативності функціонування організаційного і ресурсного компоненту в створенні емпатійного середовища закладу освіти.	Листопад 2023 р. – грудень 2023 р.	Аналітичні висновки щодо ефективності запропонованих моделей емпатійного середовища. З'ясування та аналіз результатів реалізації соціально-емоційного і етичного навчання.
3.	Впровадження оригінальних моделей створення емпатійного середовища.	Протягом формульного етапу	Створення сприятливого емпатійного середовища для виявлення індивідуальних моделей емпатійного середовища.

4.	Системний моніторинговий супровід дослідно-експериментальної роботи відповідно до визначених критеріїв і показників	Протягом формувального етапу	Неперевне спостереження за станом формування м'яких навичок в учнівства шляхом використання технології соціально-емоційного та етичного навчання в закладах освіти
5.	Апробація результатів дослідно-експериментальної роботи на конференціях, семінарах, практикумах	Протягом формувального етапу	Підготовка матеріалів та участь педагогічних працівників у міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах
6.	Забезпечення підвищення професійної компетентності та кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти шляхом використання різноманітних форм методичної роботи з формування м'яких навичок в учнівства шляхом використання технології соціально-емоційного та етичного навчання в закладах освіти	Протягом формувального етапу	Професійне вдосконалення вчителів через участь у науково-педагогічних семінарах, всеукраїнських науково-практичних конференціях, тренінгах
7.	Провести науково-практичні заходи для обміну досвідом педагогічних колективів з реалізації проєкту на базі закладів освіти - учасників експерименту.	Лютий 2024 р. – Травень 2024 р.	Аналітичні висновки про ефективність реалізації Експерименту в освітньому процесі закладів освіти.
8.	Підбиття підсумків III (формульовального) етапу всеукраїнського Експерименту.	Жовтень 2024 р.	Звіт про завершення III (формульовального) етапу Експерименту.

IV(узагальнювальний) етап (листопад – грудень 2024 р.)

1.	Діагностика ефективності впровадження організаційно-педагогічних умов формування м'яких навичок в учнівства шляхом використання технології соціально-емоційного та етичного навчання в закладах освіти	Листопад 2024 р.	Визначення рівнів сформованості формування м'яких навичок в учнівства шляхом використання технології соціально-емоційного та етичного навчання в закладах освіти та ефективності організаційно-педагогічних умов.
2.	Порівняння результатів контрольних зрізів та обробка результатів експерименту з використанням методів математичної статистики	Листопад 2024 р.	Комп'ютерна обробка результатів експерименту за допомогою методів математичної статистики
3.	Підготувати рукопис навчально-методичного посібника «Формування м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання учнів закладів загальної середньої освіти України».	Листопад – грудень 2024 р.	Узагальнення досвіду роботи педагогічного колективу з проблеми дослідження. Створення методичних рекомендацій для системної організації й впровадження технології соціально-емоційного та етичного навчання в закладах освіти на теренах України.
4.	Поширення досвіду роботи експериментальної діяльності в пресі, на телебаченні, в Інтернет-ресурсах, соц.-мережах.	Листопад – грудень 2024 р.	Інформаційно-методичне супроводження результатів експерименту та популяризація результатів проекту з означеної теми.
5.	Організація та проведення всеукраїнської науково-практичної конференції «Український досвід впровадження технології соціально-емоційного і етичного навчання».	Листопад 2024 р.	Підготовка матеріалів та участь педагогічних працівників/-ць у всеукраїнській науково-практичній конференції

6.	Підбити підсумки експерименту всеукраїнського рівня з реалізації впровадження в Україні соціально-емоційного і етичного навчання на базі закладів загальної середньої освіти.	Грудень 2024 р.	Звіт про завершення експерименту всеукраїнського рівня.
----	---	-----------------	---

Наукові керівники:

дійсний член Національної академії педагогічних наук України,
директор Інституту проблем виховання НАПН України,
доктор психологічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

головний науковий співробітник Лабораторії громадянського
та морального виховання Інституту проблем виховання НАПН України,
докторка педагогічних наук, старший науковий співробітник

І. Д. Бех

К. О. Журба

Координатори:

завідувачка сектору організаційної культури
та етики педагогічних працівників
відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»,
кандидатка філософських наук

експертка антидискримінаційної програми ГО «ЕдКемп Україна»,
кандидатка педагогічних наук

С. М. Бойко

Т. В. Дрожжина